

DECIZIE

15.07.2022mun. Orhei
мун. Орхейnr. 6.21**Cu privire la aprobarea Planului Strategic
de dezvoltare culturală a mun. Orhei 2022-2027**

În scopul consolidării capacităților autorităților publice locale în domeniul dezvoltării culturale și abilitării administrației publice cu instrument de lucru privind proiectarea și realizarea managementului dezvoltării culturale și creative, și pentru a fortifica capacitățile de dezvoltare cultural-creativă a mun. Orhei, în temeiul pct.1 și pct.3.1) al deciziei Consiliului municipal Orhei nr. 13.21 din 30.11.2021 "Cu privire la aprobarea condițiilor Contractului de Grant între Goethe-Institute. V Munchen, reprezentat de Goethe Institut București, filiala România și Autoritatea executivă a Consiliului municipal Orhei", în scopul respectării condițiilor contractuale a contractului de finanțare pentru acordarea de fonduri pentru sprijinirea pregătirii strategiilor de dezvoltare culturală realizate în cadrul proiectului finanțat de UE EU4CULTURE; în temeiul art.10, art. 118-126 din Cod administrativ al RM nr. 116 din 19.07.2018; art.14, (2), lit. p), din Legea nr. 436- XVI din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală”; art.8-13 și art. 15 din Legea nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența procesului decizional; Procesul verbal al ședinței de lucru privind consultarea publică a procedurii de elaborare a proiectului de Decizie a Consiliului municipal Orhei "Cu privire la aprobarea Planului Strategic de dezvoltare culturală a mun. Orhei 2022-2027" nr.2 din 20.06.2022, examinând nota informativă prezentată de către autorul proiectului,

CONSILIUL MUNICIPAL ORHEI DECIDE:

1. Se aprobă Planul Strategic de dezvoltare culturală a municipiului Orhei pe perioada 2022-2027, conform anexei la prezenta decizie.
2. Autoritatea executivă a Consiliului Municipal Orhei va întreprinde acțiunile necesare în scopul identificării surselor de acoperire financiară pentru implementarea planului strategic de dezvoltare culturală a municipiului Orhei 2022-2027, inclusiv și actualizarea anuală a strategiei prenotate, în caz de necesitate.
3. Sursa de acoperire financiară va fi, după caz, din: bugetul local, bugetul de stat, alte surse de acoperire atrase suplimentar.
4. Pentru informarea publică prezenta decizie se plasează pe pagina oficială a Primăriei municipiului Orhei în rețeaua Internet www.orhei.md precum și se afișează pe panoul informațional al Primăriei mun. Orhei.
5. Prezenta decizie se comunică persoanelor vizate, intră în vigoare la data includerii acesteia în Registrul de stat al actelor locale și poate fi atacată în termen de 30 zile de la data comunicării în Judecătoria Orhei (adresa: str. Vasile Mahu 135, mun. Orhei), conform prevederilor Codului Administrativ al Republicii Moldova.
6. Controlul asupra executării prezentei decizii revine Primarului municipiului Orhei, Pavel VEREJANU.

Președintele ședinței

Semnat la data de 20.07. 2022

Contrasemnat: Secretar al Consiliului municipal Orhei

Boris DARIEV

Grigore MÎRA

Anexă
la Decizia Consiliului municipal Orhei
nr. 6.21 din 15.07.2022

Plan Strategic de Dezvoltare Culturală a municipiului Orhei 2022-2027

Municipiul ORHEI

2022

Secretar al Consiliului municipal Orhei _____ Grigore MÎRA

ARGUMENT

Municipiul Orhei este perceput și promovat ca un oraș pe care trebuie să-l vezi într-o călătorie prin Republica Moldova. Activitatea muzeului, bibliotecilor, festivalurile, concertele sunt o dovadă a unei vieți culturale active. Orașul este vizitat anual de peste 500.000 de turiști în dorința de a descoperi realizări noi în cadrul unui oraș creativ și în căutare de inspirație, inclusiv pentru a vizita parcul de agrement pentru familia Orhei Land. În anul 2020 orașul a sărbătorit împlinirea a 450 de ani de la prima atestare documentară.

Municipiul Orhei are toate resursele necesare pentru a deveni un oraș creativ ce poate fi inclus în lista orașelor creative UNESCO, fapt pentru care este nevoie de o Strategie culturală participativă cu viziune pe termen lung.

Municipiul Orhei deține o moștenire culturală autentică și de mare valoare, constituind unul dintre cele mai importante centre ale culturii înalte din regiune, cu o ofertă consistentă în ceea ce privește valorile clasice locale, naționale și europene.

În anul 2020, a fost aprobată Hotărârea de Guvern nr. 916 din 16.12.2020 cu privire la aprobarea Programului național de dezvoltare a orașelor-poli de creștere în Republica Moldova pentru anii 2021-2027. Conform acestui act, Municipiul Orhei este unul din cei șase Poli de Creștere Regionali, ce are misiunea să devină un Pol de Creștere de atracție regională, în scopuri economice, sociale și culturale nu doar pentru locuitorii mun. Orhei sau ai raionului, ci și pentru localitățile din întreaga regiune.

Municipiul Orhei este un oraș atractiv, inclusiv și datorită amplasării sale geografice, aflându-se la doar 45 km față de capitală. Totodată, Orheiul a demonstrat un exemplu unic pentru Republica Moldova, fiind din 2015 într-o perioadă de reconstrucție totală urbană. În această perioadă au fost reparate zeci de KM de străzi din toate cartierele, arterele principale fiind deja reparate. Se află în proces de reparație curțile blocurilor locative - ceea ce este un proiect mai puțin obișnuit pentru orașele din Republica Moldova. Întreg orașul este sută la sută iluminat, ceea ce, pe de o parte, sporește siguranța pe timp de noapte, pe de altă parte, datorită reliefului, creează un tablou nocturn fascinant, admirat de orice persoană care se deplasează pe drumul național R6, Orheiul fiind nod de legătură între capitală și toată partea de Nord a țării. Parcurile, scuarurile din oraș, câte un stadion în fiecare cartier din localitate și zeci de terenuri de joacă au fost amenajate. Astfel, municipiul Orhei este cel mai atractiv oraș din punct de vedere infrastructural, fapt care mulți artiști și diverși actori culturali aleg să participe la activitățile culturale creative anume aici.

Deși municipiul se bucură de moștenire culturală bogată și de o viață culturală activă, potențialul cultural-creativ este slab valorificat, de-a lungul anilor, cultura în municipiu, ca în tot restul țării, fiind un produs de consum pentru cetățeni din contul bugetului public, astfel cultura fiind consumator de finanțe publice. Cauza acestui fenomen este abordarea tradițională a culturii și lipsa unei viziuni strategice de valorificare a acesteia și a industriilor creative pentru dezvoltarea economică și socială. Strategia de dezvoltare culturală, conține un plan de acțiuni realistic cu proiecte și inițiative specifice ce vor fi realizate în următorii ani. Având în vedere provocările erei tehnologice, cultura necesită o impulsioneare (upgrade), astfel încât să corespundă și să susțină dezvoltarea societății în care trăim.

De-a lungul anilor strategiile de dezvoltare ale municipiului Orhei au făcut referire la dezvoltarea culturii.

Strategia de Dezvoltare Locală a municipiului Orhei, aprobată prin decizia Consiliului Local nr. 8.20 din 23.07.2021, include și domeniul cultural, care, însă, nu a putut fi suficient detaliat, având în vedere complexitatea acestui document. În acest sens, Autoritățile din municipiul Orhei au lăsat suficient spațiu pentru a elabora o strategie separată pentru dezvoltarea domeniului cultural.

La data, prin decizia Consiliului Raional nr. 3/4 din 02 aprilie 2021, a fost aprobată Strategia de Dezvoltare a Raionului Orhei, unde, de asemenea, este reflectat domeniul cultural.

Strategii de Dezvoltare instituțională dețin și toate instituțiile de cultură de pe teritoriul municipiului.

Deși toate aceste strategii sunt concentrate pe dezvoltarea culturii municipiului, ele toate au o influență locală, instituțională, Strategii de Dezvoltare Culturală a consolidat toate aceste strategii, astfel încât:

- să avem o viziune comună, bine definite și care să cuprindă toate sectoarele culturale;
- să trasăm obiective de dezvoltare culturală clare, ce vor fi atinse prin eforturi comune ale tuturor factorilor interesați: Primărie, Consiliu raional, instituții de cultură, agenți economici, societatea civilă (voluntari, meșteri populari, ONG-uri Asociația de Cultură Urbană);
- să contribuie la atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030.

În secolul XXI un factor important în dezvoltarea economiei post-industriale îl reprezintă industria creativă, o ramură nouă a Culturii. Documentele menționate mai sus fac o referire vagă la acest aspect, deși acest curent nou modelează individualități și dezvoltă noi tendințe pentru a contribui la progresul societății în care trăim.

Această nouă Strategie de dezvoltare a culturii și creativității va transforma cultura din Orhei dintr-o ramură consumatoare de finanțe publice, într-o ramură care va genera finanțe publice, în special prin dezvoltarea industriei creative.

Nevoile de sector se consolidează reciproc în mod semnificativ. Celelalte sectoare vor sprijini atât dezvoltarea economică extensivă, îmbunătățirea traiului locuitorilor, și de asemenea, într-o mare măsură, vor suplimenta și contribui la consolidarea sectorului creativ. Dezvoltarea industriilor creative constituie o oportunitate de creștere a producției creative și ocupării forței de muncă crescute. Tradițiile locale, artele și meseriile vor spori calitatea produselor creative. Conectivitatea și accesibilitatea îmbunătățită a transportului, precum și alimentarea îmbunătățită cu apă, salubritatea, gestionarea deșeurilor și infrastructura de cultură, vor ridica nivelul de calitate a vieții pentru locuitori dar, de asemenea, vor consolida competitivitatea zonei în ce privește creativitatea. Sistemul de învățământ, în special programele de formare profesională, trebuie să genereze o forță de muncă puternică pentru industria creativă și economia locală în evoluție, în special pentru diverse sectoare de servicii.

Ca rezultat al implementării strategiei vom avea:

din punct de vedere cultural:

- crearea unui sistem eficient de colectare și diseminare a informației și statisticii referitoare la activitățile culturale și participarea cetățenilor;
- promovarea acțiunilor organizațiilor neguvernamentale din domeniul culturii pentru sporirea participării culturale;
- diversificarea serviciilor oferite de muzee, biblioteci și instituții concertistice va atrage după sine creșterea nevoii consumului de cultură;

- popularizarea evenimentelor de cultură și a celor creative prin elaborarea unei agende comune a evenimentelor;
- încurajarea participării tinerilor la acțiunile culturale și luarea deciziilor în stabilirea priorităților locale;
- În municipiul Orhei funcționează Consiliul Local al Tinerilor care este consultat regulat, de două ori pe an, de fiecare dată când se ia o decizie care-i privește sau oricând pot veni cu inițiative către Consiliul Local Orhei.
- stimularea educației artistice nonformale și a schimbului de bune practici la nivel regional și local;
- creșterea gradului de informare al populației cu privire la serviciile culturale locale, regionale și naționale;
- creșterea mobilității artiștilor și a formațiilor artistice la nivel local;
- dezvoltarea dialogului și a cooperării locale prin dezvoltarea unui parteneriat constructiv cu factorii de decizie;
- asigurarea participării efective a reprezentanților minorităților naționale la elaborarea și implementarea politicilor relevante;
- digitalizarea patrimoniului cultural.

din punct de vedere economic:

- crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea HORECA, (taxi), parcuri cu plată;
- impulsivarea dezvoltării industriei creative, primii pași în această direcție au fost deja făcuți, printre care înființarea, la începutul anului 2021, în incinta Bibliotecii Publice Raionale „Alexandru Donici”, a unui LABORATOR de FABRICAȚIE Digitală.
- cultura devine un instrument important de creștere economică într-o economie globală, bazată pe servicii și pe monetizarea drepturilor de proprietate intelectuală;
- gestionare mai eficientă a resurselor financiare ale instituțiilor din cultură;
- introducerea culturii (în special a industriei creative) în circuitul economic, astfel încât aceasta va produce valoare, va genera venituri publice prin taxele și impozitele plătite, va crea locuri de muncă și profit, va contribui la dezvoltarea regională și națională;
- vom avea o repartizare a rolurilor pentru toți actorii comunitari, astfel încât, prin conjugarea eforturilor, să obținem produse culturale calitative și cu impact mai puternic;
- Dezvoltarea culturii va contribui la creșterea încrederii sociale și a capacității de coeziune a grupurilor, prin urmare, va crește numărul de investiții pe termen lung;
- creștere a investițiilor în cultură și în domenii conexe.

Implementarea Strategiei va consolida sectorul cultural și va majora impactul lui asupra economiei și vieții sociale al municipiului, ceea ce va contribui la dezvoltarea educației, la crearea locurilor de muncă, precum și la creșterea calității vieții.

din punct de vedere social:

- facilitarea coeziunii grupurilor de persoane
- dezvoltă capacitatea de luare a deciziilor și asumare a responsabilităților pentru un număr mare de oameni
- crește gradul de toleranță și încredere între persoane
- responsabilitate socială sporită
- stimularea incluziunii sociale a persoanelor din grupurile dezavantajate
- strategia de dezvoltare a culturii municipiului Orhei va include și dimensiunea de gen, astfel să se ofere șanse egale tuturor persoanelor, indiferent de gen;
- facilitarea comunicării interetnice;
- promovare eficientă a evenimentelor culturale;
- (în prezent evenimentele culturale din municipiu sunt promovate pe facebook, uneori pe instagram și rareori în presa scrisă, radio și TV)

- creșterea impactului evenimentelor culturale.

din punct de vedere al mediului:

- gestionarea din punct de vedere ecologic, cu o colectare serioasă de date și o capacitate de analiză și aplicare de instrumente moderne de modelare pentru a asigura conservarea patrimoniului natural, cât și pentru a profita de potențialul unui sector de turism prietenos mediului.
- creșterea nivelului de cultură al locuitorilor va atrage după sine și creșterea nivelului de responsabilitate socială, inclusiv în ceea ce privește sortarea deșeurilor;
- va crește responsabilitatea agenților economici pentru a avea un mediu mai curat și prielnic atât pentru locuitorii municipiului, cât și pentru vizitatori, turiști;
- vor fi organizate diferite tipuri de evenimente coordonate de educație ecologică pentru toate categoriile de vârstă;
- vom identifica soluții creative pentru problemele actuale ale mediului.

din punct de vedere istoric:

- Conservarea monumentelor istorice;
- conservarea tradițiilor și a obiceiurilor locale;
- transmiterea valorilor și obiceiurilor locale viitoarelor generații;
- transformarea centrului istoric al orașului Orhei într-un punct de atracție turistică unic pentru Republica Moldova;
- valorificarea potențialului istoric peisagistic al localității;
- crearea traseelor turistice și promovarea acestora;
- restaurarea monumentelor de arhitectură;
- Valorificarea și promovarea potențialului istoric al localității.

Odată implementat portofoliul de proiecte vom obține drept rezultat utilizarea optimă a resurselor de mediu, care constituie un element cheie în dezvoltarea industriei culturale creative, menținând procesele ecologice esențiale, contribuind la conservarea patrimoniului natural și a biodiversității și dezvoltând economia creativă; respectarea autenticității socio-culturale a comunităților gazdă, conservarea patrimoniului construit, a vieții culturale și a valorilor tradiționale contribuind la înțelegerea interculturală și toleranță; asigurarea operațiunilor economice viabile, pe termen lung, care să ofere beneficii socio-economice pentru toate părțile interesate, fiind distribuite corect, inclusiv locuri de muncă stabile și oportunități de a câștiga venituri și servicii sociale pentru comunități contribuind la reducerea sărăciei.

Prin implementarea unei strategii de dezvoltare culturală la Orhei, intenționăm să transformăm municipiul într-un HUB Cultural. Aici vor fi create condiții logistice, financiare și de infrastructură astfel încât să susținem dezvoltarea culturii și, în special, a industriei creative, care interrelaționează cu toate domeniile culturii.

Stimularea dezvoltării culturii, va atrage după sine dezvoltarea industriei creative, ceea ce va transforma Cultura dintr-un consumator de finanțe publice, într-un furnizor consistent.

Primii pași în această direcție au fost făcuți la începutul anului 2021, când au fost lansate în cadrul Bibliotecii Publice Raionale „Alexandru Donici” proiectele ”FabLab Orhei” și ”BiblioHub”.

Pentru a dezvolta o economie sustenabilă a mun. Orhei, considerăm oportun implementarea conceptului de Industrie Creativă, care va stimula atât dezvoltarea culturală a comunității cât și va stimula economia acesteia. În scopul unei bune realizări a acestei viziuni, ne propunem să îmbinăm trei piloni pe care va fi axată industria creativă: Cultura, Antreprenoriatul, Tehnologiile.

7

Antreprenorii din regiune ar putea beneficia de soluții creative la problemele cu care se confruntă, ceea ce-i va determina să devină mai deschiși pentru parteneriate bilaterale cu instituțiile de cultură și persoanele care activează în industria creativă.

Considerăm că utilizarea tehnologiilor moderne îmbinate cu domeniul cultural va aduce un stimul important pentru dezvoltarea Industriei Creative - idee care va fi propusă spre dezvoltare în cadrul procesului de elaborare a strategiei.

În procesul de elaborare a strategiei va fi identificat mecanismul de susținere și încurajare la nivel local a proprietății intelectuale și a dreptului de autor, ceea ce va atrage monetizarea produselor din industria creativă și nu doar.

Totodată Strategia de Dezvoltare Culturală a Municipiului Orhei își propune concentrarea tuturor eforturilor pentru a asigura prosperitate, siguranță și echilibru, pentru Dezvoltarea Durabilă a municipiului Orhei până în 2030, contribuind la implementarea celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă 2030.

Punerea în aplicare a acestui program coerent pentru dezvoltarea Industriei Creative, generator de locuri de muncă și venituri considerabile, prin profesionalizarea personalului și valorificare înțeleaptă a tradițiilor culturale și specificului local.

Strategia culturală facilitează dezvoltarea unei culturi creative în municipiul Orhei, care va corespunde criteriilor pentru ca municipiul Orhei să fie inclus pe harta orașelor creative UNESCO.

DESCRIEREA METODOLOGIEI SDC:

În perioada decembrie 2021- mai 2022, la nivelul orașului a avut loc un proces de planificare strategică participativă a dezvoltării Culturii și Industriilor Creative la Orhei. Baza metodologică a procesului a fost stabilită și implementată împreună cu experți în planificare strategică, experți în industria creativă și experți în patrimoniu cultural, întreg procesul fiind coordonat și monitorizat de către primarul municipiului Orhei, dl Pavel Verejanu.

Echipa de implementarea a proiectului a fost formată din specialiști din cadrul Primăriei mun. Orhei cu experiență în elaborarea de politici locale, actori cultural creativi locali, și experți internaționali din domeniul industriilor cultural-creative. În calitate de experți, în cadrul procesului de elaborarea a strategiei de dezvoltare cultural creativă au participat:

Vasile Braga – Director executiv al Asociației Companiilor de Creație din Moldova.

Viorica Cerbușca – Director Artcor, fondator YepMoldova.

Sergiu Popovici – Doctor în Arhiologie, Director general adjunct în Agenția Națională Arheologică.

Documentul strategic a fost structurat conform template-ului propus de către Proiectul EU4Culture.

Analiza preliminară a fost realizată în perioada noiembrie-aprilie 2022, prin cercetarea și sintetizarea informațiilor din multiple surse: studii și cercetări existente, documente de politici, baze de date și chestionare, documentele de management ale UNESCO Creative Cities Network. Cele două vizite la centrele creative din Chișinău (Artcor, Mediacor, Digital Park și Clasa Viitorului, Artico) au inspirat și au motivat membrii focus-grupurilor ca să contribuie la elaborarea unui document care să determine regenerarea culturii și creativității în municipiu - factor strategic pentru o dezvoltare sustenabilă din punct de vedere economic, social, cultural și de mediu.

Pentru realizarea analizei SWOT, și identificarea și prioritizarea problemelor strategice, precum și pentru identificarea măsurilor și proiectelor operaționale care pot conduce la rezolvarea acestor probleme au fost organizate mai multe activități cu implicarea actorilor culturali și celor din industriile creative din municipiul Orhei. Astfel, grupul de stakeholder de 34 propuși în aplicație, a fost extins pînă la peste 100 de participanți în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare culturală a municipiului Orhei.

O activitate separată în cadrul procesului de elaborarea a strategiei au fost organizate întâlniri în cartierele mun. Orhei. Acest lucru a fost necesar pentru a mobiliza comunitatea, pentru a identifica actori culturali creativi care nu sunt promovați sau care sunt cunoscuți unui grup îngust de oameni. La aceste întâlniri au participat inclusiv Primarul mun. Orhei împreună Consilierii mun. Orhei, viceprimarul mun. Orhei, care au eficientizat dialogul cu cetățenii pe problemele culturale din mun. Orhei. Unul din mesajele abordate în cadrul acestor întâlniri a fost faptul că industriile creative la fel fac parte din cultura localității. La fel au fost colectate problemele, viziunile și ideile de dezvoltare a culturii și industriilor creative din punctul de vedere al consumatorilor locali de cultură, pentru fiecare cartier separat. În scopul informării populației, și a organizării cât mai reușite a evenimentelor, au fost repartizate pliante și au fost amenajate roll-upuri informaționale.

Inițial am realizat cartografierea stakeholderilor. Pentru a elabora documentul strategic propriu-zis au fost organizate focus-grupuri, grupuri de lucru cu reprezentanți ai instituțiilor, organizațiilor culturale și a agenților economici, grupați în funcție de domeniul creativ pe care îl reprezintă, ținând cont de clasificarea UNESCO a orașelor cultural-creative:

- Literatură - biblioteca, casa de cultură, muzeu
- Gastronomie
- Media - IT creativ, tehnologii
- Design - arta vizuala, foto, video,
- Arta manuală, sc. arte, pictura, sculptura modelare, meșteri populari
- Muzica - muzica, dans, teatru
- Film - blogging, vlogging
- Civic - tineri, adulți , voluntari, teatru.

Clasificarea în această metodă a actorilor din industriile creative ne-a ajutat să atingem mai multe scopuri. Următorul scop este identificarea industriei celei mai active, cu un potențial maxim de dezvoltare în municipiul Orhei, astfel ne-am propus să identificăm toți actorii din fiecare industrie creativă, să stabilim cei mai activi actori cu care putem stabili parteneriate de lungă durată în scopul dezvoltării industriei creative respective și pentru a elabora împreună cu actorii principali din municipiul Orhei, domeniile strategice de dezvoltare a municipiului Orhei și planul de acțiuni pe următorii ani, care vor fortifica industriile creative din oraș și vor crea condițiile necesare pentru dezvoltare acestora cu implicarea societății civile și atragerea noilor actori ai industriilor creative.

Pentru a obține un tablou de ansamblu al culturii și creativității la Orhei, am realizat o cartografiere a actorilor cultural-creativi din municipiu, ordonați după cele 8 domenii creative.

Misiunea, viziunea și planul de acțiuni au fost formulate de către grupul de lucru, format din câte 2-3 actori cultural-creativi, delegați de focus-grupul din care face parte.

La toate etapele de elaborare a strategiei au fost implicați:

Reprezentanți ai domeniului public

Consiliile Locale, Centrele de Tineret, Autoritățile publice, serviciile publice locale, desconcentrate și descentralizate, instituțiile publice, inclusiv instituțiile publice de cultură &

creativitate care își desfășoară activitatea pe teritoriul municipiului, instituțiile de învățământ nonformal și de formare profesională continuă precum: Consiliul Local, Secția Cultură din cadrul Consiliului Raional Orhei,

Școala de Muzică „Gherasim Lupoi”, Școala de Arte Plastice din Orhei, Muzeul de istorie și etnografie, Centrul de Creație al copiilor Orhei, Centrul Raional de Cultură „Andrei Suruceanu”, Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici”, Centrul de Tineret Orhei, Centrul de Sănătate prietenos Tinerilor

Reprezentanți ai domeniului civic

Meșteri populari, membrii ansamblurilor de creație, voluntarii, elevii, participanții la cursurile de formare profesională continuă, Organizațiile Societății Civile de Profil, lideri de opinie, mass-media locală, activiști civici, organizațiile de cult și religioase, artiști și profesioniști în sfera culturii, scriitori, pasionați de social-media și content writing.

Reprezentanți ai domeniului antreprenorial

Agenți economici și grupuri de antreprenori din domeniul creativ și ramuri conexe, freelanceri, programe și asociații de cooperare cu mediul de afaceri, persoane care doresc să inițieze o afacere în mediul creativ. Organizații private și publice din sfera industriilor creative și culturale, agenții economici HORECA, infrastructura transporturilor, industria creativă: Birourile de arhitectură și design, pictori și artiști plastici, fotografi, videografi și editori de imagine, mass-media (pe suport de hârtie, audio sau video), atelierele de modă și design vestimentar, organizatori de evenimente, artiști, tipografii, creatori de software și jocuri video interactive, web design.

Fiind un document strategic participativ, la toate etapele de elaborare a acestuia, a fost respectat principiul egalității de gen și cel al reprezentativității etniilor și domeniilor (public, antreprenorial, civic).

Războiul din Ucraina, restricțiile pandemice, politicile naționale învechite din domeniul culturii au fost cele mai mari provocări ale procesului de scriere a Strategiei.

Strategia de Dezvoltare Cultural-Creativă a municipiului Orhei a fost elaborată cu suportul financiar al Uniunii Europene în valoare de 30.000 Euro, prin intermediul programului EU4Culture. O parte din această sumă a fost repartizată pentru achiziționarea echipamentului tehnic, calculatoare, laptopuri, aparat foto, proiector, etc. care au fost utilizate de echipa de proiect în cadrul procesului de elaborare a strategiei și care vor constitui baza tehnico-materială pentru desfășurarea acțiunilor planificate pentru implementarea acesteia, inclusiv pentru promovarea actorilor și activităților culturale care au loc permanent în mun. Orhei.

Strategia de dezvoltare culturală a mun. Orhei este elaborată în concordanță cu principalele documente de dezvoltare strategică a R. Moldova:

- Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020” – alinierea sistemului de învățământ la nevoile pieței forței de muncă în vederea creșterii productivității muncii și creșterii ocupării forței de muncă în economie;

- Strategia de inovare 2013–2020 „inovarea pentru competitivitate” – responsabilizarea persoanelor cu competențe inovatoare; orientarea întreprinderilor către inovare; stimularea cererii de produse și servicii inovatoare.

- Strategia națională de ocupare a forței de muncă 2017-2021 - creșterea ocupării oficiale pe baza competitivității economice, a competențelor și a calificărilor adecvate, într-un mediu de dezvoltare durabil și favorabil incluziunii.

10

- Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova digitală 2020” - crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea și utilizarea potențialului tehnologiei informației și comunicațiilor de către instituțiile publice, întreprinderi și cetățeni pentru a-și atinge obiectivele de beneficii economice, sociale și culturale pentru toți. Transparența procesului de elaborare a Strategiei a fost asigurată prin mai multe acțiuni:

Anunțurile privind evenimentele publice din cadrul procesului au fost afișate atât pe pagina web și toate rețelele de socializare ale Primăriei, cât și în format hârtie pe panourile de informare în locuri special amenajate din toate cartierele municipiului.

În același timp, începerea procesului de elaborare a strategiei a fost anunțat prin conferința de presă, organizată în sediul Primăriei, cu participarea administrației primăriei și a echipei de implementare a proiectului. Ca urmare a apărut un reportaj în mai multe buletine de știri de la televiziunea locală, un reportaj în buletinele de știri de la radioul local, în ziarul local.

Pe lângă aceasta, televiziunea locală a fost contractată pentru două reportaje care au reflectat evenimente din cadrul procesului de elaborare a strategiei.

PROFILUL CULTURAL-CREATIV AL ORAȘULUI

Cu o istorie mai veche de 7 secole, orașul Orhei este un centru social, economic și cultural, din centrul Republicii Moldova, fiind perceput de locuitorii țării și de oaspeții ei ca un oraș pe care neapărat să-l vezi.

În timpul domniei lui Petru Rareș (1527 – 1538, 1541 – 1546), în zona cheilor Răutului (Defileul Orhei), a fost amenajat din pământ și piatră, un sistem de baraj, care a permis acumularea apelor și crearea unui lac artificial în lunca Răutului. Dinspre nord-est, lacul se extindea din zona actualei localități Brăviceni, până spre Orhei, ocupând o suprafață de cca 5000 ha. Nucleul medieval al Orheiului (actualmente situat în zona delimitată de străzile: Mihail Sadoveanu, Chișinău și Vasile Lupu) fiind amplasat pe un versant înalt de cca 18 m față de nivelul luncii, oferea condiții optime dezvoltării eficiente a economiei medievale și mai ales a sectorului pescăresc. Pe timpul domniei lui Vasile Lupu (1634 – 1653), la extrema sudică a acestui versant a fost construită o biserică de piatră cu hramul Sf. Dumitru, care se păstrează până în prezent. Este bine cunoscut că zidirea bisericilor din piatră în țara Moldovei, presupunea investiții directe din partea instituției domniei, și aflarea cel puțin temporară (sezonieră) în zonă a unei reședințe domnești.

Dezvoltarea continuă a infrastructurii și a economiei, viața social-culturală activă, proximitatea față de capitală (45km spre Nord) creează posibilități nelimitate pentru tineri, numărul celor care aleg să se mute aici fiind tot mai mare. În prezent, orașul are peste 30.000 de locuitori.

Orheiul te captivează prin istoria bogată, unicitatea și diversitatea peisajelor, prin evenimente culturale inedite și produsele creative deosebite.

Istoria bogată a Orheiului, este reflectată în arhitectura istorică a orașului, ce poartă amprenta diversității culturale, prin îmbinarea armonioasă a clădirilor cu stil arhitectural diversificat.

Dezvoltându-se ca un important centru economic din Basarabia, în perioada medievală și modernă, în orașul Orhei s-au așezat cu traiul comunități care împărtășeau diverse culte religioase. Dintre acestea putem menționa: creștinii de rit ortodox, creștinii de rit catolic, creștinii de rit vechi

11

(lipovenii), creștinii de rit armean și iudaismul. La ora actuală, în orașul Orhei sau păstrat edificii eclesiastice de excepție, ridicate în diverse stiluri arhitecturale. Ne referim la Biserica Sf. Dumitru (1632-1635) și Biserica Sf. Nicolae (mijlocul sec. XIX); Biserica romano-catolică Sf. Maria cu îngrădire ornamentală (1914); Biserica de rit vechi Icoana Maicii Domnului din Kazan (mijlocul sec. XIX); Biserica armeano-gregoriană Sf. Născătoare de Dumnezeu (1902-1903); Edificiul Sinagogii Corale din Orhei (mijlocul sec. XIX) (str. Renașterii Naționale 7).

Din a doua jumătate a sec. XIX, în perioada guvernării Imperiului Rus, se conturează trama stradală păstrată pe unele sectoare până în zilele noastre și se construiesc mai multe edificii. Actualmente în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, se regăsesc 51 de edificii cu statut de monument amplasate cu precădere în perimetrul str. Vasile Mahu și Renașterii Naționale. Fondul construit în a doua jum. a sec. XIX și prima jum. a sec. XX are un potențial turistic ridicat, este suficient de bine păstrat și oferă mostre de arhitectură veche provincială în stilul arhitectural neo-românesc și modernist.

Actualmente în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, se regăsesc 16 situri arheologice din epoca bronzului (mil. IV-II î. de Hr.) amplasate în raza orașului Orhei (numerele 1011, 1012 și 1015 zona de centru, r-nul Orhei, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 15-17 din 02.02.2010). Dintre acestea o așezare din perioada târzie a epocii bronzului, și 15 movile funerare ridicate de asupra unor morminte preistorice. În anul 1961, o asemenea movilă a fost cercetată arheologic fiind descoperite 10 morminte din perioada timpurie și mijlocie a epocii bronzului. Reperarea, inventarierea și cercetarea siturilor arheologice și raza orașului Orhei va oferi mai multe date inedite cu referire la comunitățile preistorice care au populat zona, dar și vor îmbogăți colecțiile muzeului de Istorie și Etnografie din Orhei.

Orheiul este unul dintre puținele orașe din țară a cărui centru istoric parțial a rezistat celui de al doilea război mondial. Parte integrantă a culturii românești din Basarabia, cultura orașului este formată pe un substrat de elemente daco-romane, cu multe influențe ale popoarelor care au emigrat aici: romi, slavi, evrei, armeni, printre care putem menționa:

Monumentul lui Vasile Lupu din Orhei (1937), domnitorul care, vrăjit de frumusețea locurilor, își avea aici reședința de vacanță. Pe timpul domniei lui Orheiul a înflorit, de exemplu, doar aici și la Iași (capitala) străzile erau pavate cu lemn. Autorul sculpturii de bronz este celebrul sculptor român Oscar Han, iar arhitectul Robert Kurt.

Clădirea Colegiului „Vasile Lupu”, (fostul Liceu de băieți „Vasile Lupu”) construită în 1919 la inițiativa primarului de atunci Vasile Mahu, în stil neo-românesc, cu pereți groși de mai bine de un metru, ridicați după tehnologiile utilizate la construcția bisericilor.

Sediul Judecătoriei Orhei, construită prin anii 30, sec. trecut - Casă a doctorului primar Mihai Coteanu, fost primar și prefect al Județului Orhei și soția sa, Ecaterina Pelivan, medic-șef al județului Orhei, fiica lui Ion Pelivan. Familia Coteanu a găzduit drept oaspeți în casa sa așa personalități ca Nicolae Iorga și Mihail Sadoveanu.

Sediul Zemstvei Orhei (Upravei Guberniei Basarabia, începutul construcției în 1882), responsabil tehnic, arhitectorul-inginer A. Țiganko, fiind cunoscut și prin construcția sediului Liceului Real din Chișinău (în prezent blocul Facultății de Filologie a Universității de Stat din Moldova).

Sediul Zemstvei Orhei reprezintă o clădire de unicat în construcția arhitecturală urbană din Basarabia. Clădirea era în doua etaje, cu mai multe coloane atât în afara sediului, cât și în interiorul acesteia.

La Primul nivel se situau birourile specialiștilor Zemstvei.

La nivelul doi se găsea obiectul principal – Sala de ședințe cu Coloane și Policandru aurit. Aici se afla și Biroul Președintelui Zemstvei județului Orhei.

Clădirea era iluminată prin cele 20 ferestre impunătoare masive. În subsolul clădirii se păstra arhiva Zemstvei.

În acest edificiu la 25 martie 1918 deputații din Orhei au votat Moțiunea de Unire a Basarabiei cu România. După 1 ianuarie 1919 acest sediu a găzduit Prefectura și Tribunalul județului Orhei, în a doua jumătate a sec. trecut aici a activat Comitetul organizației Comsomoliste din Orhei, Casa de Creație a copiilor, Liceul Teoretic „Ion Luca Caragiale”.

Restaurantul „Primăvara” se construiește în 1914 ca sediu pentru un restaurant de lux într-un nivel, în stil european.

Sediul filialei din Orhei a băncii Moldova-Agroindbank SA BC fosta Clădire a băncii urbane cu locuința directorului de la înc. sec XX în spiritul arhitecturii eclectică cu influențe neoclasică.

Liceul Teoretic „M. Lomonosov”, fostul Sediul al Gimnaziului de fete, Orhei, apoi al Liceului de fete „Maria Doamna”, a fost construit în sec XIX.

Biserica romano-catolică din Orhei, este un edificiu religios, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, construită anul 1914 în stil neogotic, unica construcție de acest gen în Moldova.. Biserica a fost ctitorită de o soție de militar rus, de religie catolică Cesarina Doliwa-Dobrowolska. Cavoul Cezarinei se află în subsolul bisericii. La acea vreme, comunitatea de catolici din oraș era compusă din lituanieni, polonezi și germani.

Biserica ortodoxă „Sfântul Cneaz Vladimir”, construcție reparată și extinsă a vechii case de rugăciuni armeano-gregoriene cu hramul „Sfânta Născătoare de Dumnezeu”, ctitor a fost moșierul și filantropul armean Boris F. Bogdasarov, iar planul de reconstrucție a clădirii (1903) i-ar fi aparținut cunoscutului arhitect Alessandro Bernardazzi.

Cimitirul evreiesc din Orhei – unul dintre cele mai vechi și renumite cimitire evreiești din Moldova, dar și din Europa de Est, întins pe 9ha.

Biserica „Sfântul Dumitru”, un lăcaș de cult creștin-ortodox, ctitorie a lui Vasile Lupu, zidită între anii 1632–1636 și sfințită cu ocazia sosirii domnitorului la Orhei în 1637.

Biserica face parte din Patrimoniul arhitectural național, fiind una din cele mai importante construcții ecleziastice din țară păstrată până în ziua de azi. Imaginea bisericii este tipărită pe verso-ul bancnotei de 5 lei moldovenești.

Patrimoniul arheologic și cel construit, se îmbină armonios cu mediul înconjurător, constituind repere pentru, activizarea industriilor creative, dar și celor legate de sporirea atractivității turistice.

Diversitatea peisajelor.

Râurile Răut (cel mai mare afluent al Nistrului), Vatici și Ivanos, cu care formează confluente, traversează suprafața de 1402 ha a orașului, formând defileuri pitorești, cu diferența de nivel de peste 130 m, defileul Orhei fiind arie protejată de importanță națională. Perla hidrografică a orașului este Lacul Orhei, al doilea după suprafață din țară.

Defileul Orhei este un monument al naturii de tip paleontologic, amplasat la extremitatea sud-vestică a orașului Orhei, în valea râului Răut. Monumentul reprezintă o formațiune rară a sarmațianului în zona centrală a Moldovei, posedând o valoare peisagistică de excepție. Aria defileului depășește suprafața de 100 ha. În partea joasă a defileului este amplasat fondul construit al străzilor Izvoaraș și Mihail frunze al or. Orhei, multe dintre locuințe care încă își mai păstrează autenticitatea arhitecturii vernaculare tradiționale din zona orheiană a r. Răut.

Aflat la poalele codrilor, Orheiul cuprinde și zone verzi împădurite intravilane.

Locul unde se îmbină Lacul Orhei cu pădurea creează un tablou deosebit. Pentru confortul localnicilor și al vizitatorilor, parțial, malul a fost transformat în plajă publică, iar spre sud de bazinul hidrografic este platforma ideală pentru Parcul de distracții OrheiLand ce cuprinde și o zonă de concert în formă de amfiteatru, cu scenă de vară, spații de expunere pentru artiști și meșteri populari (sub formă de căsuțe, spații expoziționale amenajate), cu locuri de joacă și recreere pentru toată familia. Aici sunt găzduite evenimente la care pot să participe un număr impunător de persoane, mai mult decât ar putea s-ar aduna pe piața centrală a municipiului.

De-a lungul anilor, toate evenimentele cultural-artistice aveau loc Piața Vasile Lupu, cu blocarea arterei principale a orașului și a străzilor adiacente. Astfel, construcția parcului de odihnă și recreere OrheiLand, a fost o realizare strategică pentru Primăria municipiului Orhei, având în vedere și faptul că Orheiul este renumit prin amploarea și diversitatea evenimentelor culturale, prin capacitatea de a organiza organiza la nivel înalt a festivalurilor, concertelor, expozițiilor etc..

În timpul dezvoltării intense al or. Orhei în a doua jumătate a sec. XIX, în partea vestică a orașului, în valea r. Ivanos, de către administrația cârmurii de zemstvă Orhei, a fost amenajată grădina publică Ivanos. Aceasta, de-a lungul timpului și-a extins suprafața spre sud și nord. Actualmente, grădina publică reprezintă un spațiu recreativ unic în Republica Moldova, combinând relieful plan de luncă al r. Ivanos cu cel denivelat al promontoriilor din preajmă, oferind vizitatorilor experiențe inedite legate de contactul cu natura.

Parcul Ivanos și Parcul Pușkin din cartierul Centru au fost renovate în anul 2014, ceea ce bucură ochiul la orice anotimp din an. Parcul Ivanos, intersectat de râul al cărui nume îl poartă, este așezat pe doi versanți, bazele cărui tind să se unească spre maluri. Imaginea de poveste pe care ne-o oferă în orice anotimp, forma de amfiteatru, amplasarea în centrul municipiului și popularitatea lui au creat premise pentru a transforma Parcul într-un spațiu potrivit pentru evenimente culturale în aer liber. Aici au loc spectacole de muzică, teatru, întâlniri cu scriitori, expoziții de pictură și articole hand-made ș.a. Pentru artiștii amatori este locul potrivit pentru repetiții și concerte neplanificate, iar vârstnicii își dau aici întâlnire duminicile pentru a socializa și pentru a dansa în ritm de muzică.

Evenimente culturale sunt organizate și în spații închise:

- Centrul Raional de Cultură „Ion Suruceanu”, sala mare (780 locuri), sala mică cu o capacitate mai redusă.
- Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici” - sala de lectură cu 80 de locuri
- Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă” - sala de lectură cu 60 de locuri
- Evenimente numeroase sunt organizate în parcurile mai mici din oraș, în sălile de evenimente ale celor 7 grădinițe, 3 licee, 3 gimnazii, 2 colegii, Școala Profesională, Colegiul de Medicină, Colegiul „Vasile Lupu”.
- Infrastructura generală a municipiului (drumuri asfaltate, clădirile instituțiilor de cultură, spații amenajate pentru activități culturale în aer liber) facilitează dezvoltarea activităților cultural-creative de aici, un indicator pentru care este numărul în creștere al agenților economici HORECA: Food&Beverage - de 27 la unități comerciale în 2016 la 71 unități comerciale în 2021, numărul punctelor de cazare: de la 4 hoteluri în 2016 la 6 hoteluri în 2021. Un exemplu de creștere al numărului spațiilor de cazare este în întreprinderea municipală ”Hotelul Codru”, care în 2016 avea 74 de locuri de cazare, iar în 2021 are 102 locuri de cazare, acestea fiind extinse în 2 etape: +8 locuri de cazare în 2017 și +20 locuri de cazare în 2021.
- Activitatea cultural-creativă a orheiienilor poate fi descrisă după clasificarea UNESCO a orașelor creative:

Literatură - biblioteca, casa de cultură, muzeu

- Centrul Raional de Cultură „Andrei Suruceanu” de-a lungul timpului s-a fortificat ca un nucleu cultural, exponenții cărui s-au manifestat activ și plenar în sfera culturală locală,

regională, națională și chiar internațională prin promovarea patrimoniului cultural artistic variat. Printre activitățile de dezvoltare creativă, organizează odihna și agrementul locuitorilor prin: desfășurarea evenimentelor culturale - artistice, cinematograf în aer liber, valorificarea tinerilor talente, transmiterea și conservarea obiceiurilor/ tradițiilor populare și lansarea ofertelor culturale pentru comunitate: oratorie, muzică (diverse genuri), dans, modelling, etc.

- Biblioteca publică Județeană „Alexandru Donici” și cele cinci filiale ale sale oferă servicii și programe, răspunzând la nevoile de informare, citire, educație, formare, învățare pe tot parcursul vieții și recreere ale comunității, cum ar fi: ALFABETIZARE IT, alfabetizare media, robotică, Coddling, public speaking, Clubul englez, tulpina activităților și altele. Beneficiarii vin aici ca o familie, ca un grup de prieteni, sau individual. Organizăm evenimente culturale și programe de instruire. De asemenea, biblioteca este un loc de întâlnire și un loc de cultură în comunitate.
- Muzeul de Istorie și Etnografie Orhei promovează patrimoniul local mobil și imobil, organizează evenimente de promovare a acestora (expoziții tematice, excursii pietonale ghidate, evenimente tematice), cercetări și monografii despre oameni și locuri regiune: monografiile „Orhei” „Chipereni”, „Mitoc”, „Jorile”, „Susleni”, „Ivancea”), promovarea meșterilor populari, descrierea locurilor turistice naturale (fauna, flora, râuri), promovarea portului popular, ghid turistic. Organizează expoziții permanente, tematice, ambulante. peste 25000 exponate. Cel mai vechi exponat - peste 300 ani vechime.

Gastronomie - (horeca, vinării)

- Château Vartely este o companie care îmbină tehnologiile de ultimă generație în creșterea viței-de-vie și prelucrarea strugurilor cu pasiunea pentru producerea vinului de calitate. Calitatea vinurilor Château Vartely este remarcată prin medalii și distincții, câștigate la cele mai renumite concursuri internaționale: Mondial de Bruxelles, Mundus Vini, Vinalies Internationales, Decanter, International Wine & Spirits Competition, Sakura, Citta del Vino, International Wine Challenge și multe altele.
- Adrian Grajdian (Andrew Miller) brand chef, campion mondial la artele culinare
- Brodețchi SRL
- Orhei-Vit

Media - it creativ, tehnologii specialiști de valoare

- FabLab Orhei – este un spațiu echipat cu utlaje și echipamente moderne: doua 3D printere, Laser Cutter, Mașină de brodat, stație de lipit. Pentru cei pasionați de tehnologie, inovație și meșteșugărit FabLab Orhei servește drept o platformă de învățare și utilizare a utilajelor și tehnologiilor noi. Acesta este un spațiu pentru implicarea comunității, creativitate, antreprenariat, educație, echipat cu o serie de instrumente flexibile controlate de calculator pentru a ajuta creatorii și inventatorii să aducă la viață "aproape orice" idee, proiect sau produs, de diferite grade de complexitate. Și din diverse materiale: Plastic, lemn, textile și vinil.
- La FabLab Orhei, agenții economici pot crea prototipuri, modele, suveniruri, cadouri corporative și obiecte de decor personalizate. Persoane fizice - elevi, studenți, membri ai comunității pot crea cadouri pentru cei dragi și obiecte decorative în conformitate cu propriul lor proiect.
- Cei pasionați de tehnologie vor beneficia de instruire în programe specializate, utilizarea echipamentelor în atelier și, pe baza cunoștințelor asimilate în cursuri, pentru a putea deschide o afacere mai târziu.
- Fly Net - companie locală de telecomunicații, operatorul nr. 4 în țară, dezvoltarea căruia a început din Orhei.
- Tele Luci - companie locală de telecomunicații
- Pe lângă companiile private care își desfășoară activitatea sa pe teritoriul mun. Orhei, este necesar de menționat activitățile instituțiilor publice menite susținerii și dezvoltării acestui

sector. Printre aceste se regăsesc Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă” Orhei, care face lecții de coding pentru copii, robotică, educație STEM ș.a. În Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici” Orhei sunt organizate regulat activități de alfabetizare digitală pentru tineri și adulți, utilizare a softurilor tematice, etc.

Design - arta vizuala, foto, video

- Școala de Arte Plastice care, începând cu anul 1961, dezvoltă copiilor abilități cultural-artistică, studiind următoarele discipline: pictură, desen, arta decorativă, compoziție, sculptură, istoria artelor și lecții practice de plein air. În acest an sunt înscriși 264 de elevi. Deși există interes din partea elevilor, orele de grafică sunt doar teoretică întrucât echipamentul tehnic este învechit și softul nu este actualizat până la ultima versiune.
- În municipiu activează mai mulți fotografi care, deși au produse calitative, fac încercări modeste de promovare în lumea artei vizuale. Culea Constantin, Anastasia Bulavinov, Irina Botezatu Burdujan, Dumitru Garștea.
- videografi Marian Croitoru
- creatori de articole vestimentare - Diana Voievudski, Serghei Rotari
- creatori din articole din textile
- Eltaviutex, Powers & Broidery - producători de panglici țesute (de finisare, tehnice, elastice), benzi și sfoare împletite, tricotate, răsucite, găitane și șireturi pentru încălțăminte, pânzeturi și confecții: draperii, șervețele, fețe de masă, cuverturi, epoțeți ș.a.
- Atelier de croitorie "Măr Alb" - crearea articolelor vestimentare și accesoriilor cu broderii personalizate.
- creatori de articole de marochinărie - Profir Nicov, Ion Plotnic
- creatori de mobilă
- creatori de obiecte de decor
- designeri de spații

Arta manuală,

- Centrul de Creație a Copiilor (CRCTE, Orhei Regional Center of Creative Technology for kids) - completează cunoștințele elevilor acumulate la școală, oferind posibilități de dezvoltare cognitivă/artistică și orientarea spre meserii prin diverse ateliere: dansuri moderne, arta fotografică, turism sportiv, decor „Flora art”, electrotehnica, modelare tehnică, gravură, ardere pe lemn, design tehnic, construcții în lemn, automodelare, radiogoniometrie, autoconstructor, reguli de circulație rutieră, modelarea tehnicii agricole, etc. Centrul a participat în cadrul mai multor proiecte investiționale, printre care a fost susținut și de Guvernul Germaniei. Prin urmare au fost create relații de parteneriat care sunt menținute până în prezent. Frecventează atelierele propuse 1092 copii din municipiul Orhei.
- Orheiul se mândrește cu meșteri populari de renume, membri ai Uniunii Meșterilor Populari din Moldova: Eugen Godoroja (prelucrarea lemnului), Eleonora Garbatovschi (croșetă), Mosoreti Elena (confecționarea jucăriilor), Ele
- onora Voloșciuc (prelucrarea artistică a pănușilor), Moscovciuc Marcela (broderii), etc.

Muzica - muzica, dans, teatru

- Școala de Muzică „Gherasim Lupoi” oferă instruire muzicală, instrumentală și vocală (perioada de studiu 7 ani). aproape 40 de absolvenți anual și a generat artiști de valoare de nivel național și mondial: Irina Lungu (vocalistă La Scalla, considerată a doua voce în lume de frumusețe și forță), Marina Caisin (vocalistă la Teatrul de Operă din București), Liviu Știrbu (compozitor și interpret), Lilia Amarfi (primadona operei din Rusia), Tatiana Costiuc (cântăreață de operă, câștigătoarea mai multor concursuri internaționale, concertează în mai multe țări din Europa și Asia ș.a., aproximativ 20% din instrumentiștii

de valoare din Moldova sunt absolvenții acestei instituții. Veronica Garștea - prima femeie dirijor în Moldova.

- Centrul Raional de Cultură „Andrei Suruceanu”: teatru (colective artistice de teatru dramatic/păpuși), dans popular (Ansamblul de dans „Codruleț”, „Codru”, „Codru seniori”), orchestre de muzică populară, colective vocale și folclorice, etc. Organizarea odihnei și agrementului locuitorilor prin: desfășurarea evenimentelor cultural - artistice, cinematograful în aer liber, valorificarea tinerilor talente, transmiterea și conservarea obiceiurilor/tradițiilor populare. Lansarea ofertelor culturale consumatorilor: oratorie, muzică (diverse genuri), dans, modelling, etc.
 - Film - blogging, vlogging
 - Bloggerițe: Svetlana Matveevici, Maggy Platon, Iuliana Beregoi
 - Vlogging: Mircea Țira
 - Civic - tineri
 - Centrul de Tineret Orhei
 - Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor
 - Fondul pentru Tineri Orhei
 - tineri creativi din orice domeniu cu potențial de dezvoltare și interes pentru industria creativă

Provocări: Printre nevoile comune ale sectorului public am identificat: dotări tehnologice neperformante, sistem rigid și puțin flexibil, tentative de politizare a unor procese culturale, susținere și implicare moderată din partea sectorului antreprenorial în organizarea și desfășurarea activităților culturale, nevoi de dezvoltare instituțională, necesitatea unei comunicări interinstituționale mai eficiente, nevoie de modernizare a curriculumurilor școlare, în special ale celor ale celor de la Școala de Muzică și Școala de Arte Plastice.

Provocările de dezvoltarea potențialului cultural-creativ pe care le-au enunțat reprezentanții sectorului civic sunt: piața mică de desfacere, lipsa unui centru de creativitate, comunicare și dezvoltare a domeniului creativ pentru adulți, oportunități reduse de dezvoltare a persoanelor interesate de industria creativă, necesitatea diversificării activităților conexe domeniului creativ, lipsă de viziune în posibilitățile de monetizare a activităților cultural-creative, cunoștințe modeste despre oportunitățile de promovare on-line, investiții mari pentru cei care ar dori să inițieze o afacere.

Din discuțiile noastre cu reprezentanții domeniului antreprenorial am identificat următoarele nevoi: piața mică de desfacere, lipsă de viziune în posibilitățile de valorificare a potențialului creativ în activitatea economică, cunoștințe modeste despre oportunitățile de promovare on-line, număr redus de specialiști din industria cultural-creativă capabili să facă față competitivității de pe piața națională, internațională.

Prin conlucrarea actorilor din sectoarele public, asociativ și antreprenorial, având la bază o viață culturală efervescentă, diversă și calitativă, Orheiul va deveni un hub cultural regional, ce va oferi condiții favorabile pentru dezvoltarea industriei creative, care la rândul său va stimula creșterea economică în municipiu.

Analiza SWOT

Puncte Tari

Resurse umane

- Specialiști buni în domeniul management cultural
- Voluntari activi
- antreprenori creativi
- tineri talentați și activi
- profesioniști în domeniul cultural
- Orașul e atractiv pentru talente din alte localități
- flux mare de vizitatori și turiști
- număr mare de meșteri populari
- personalități cu renume originare din Orhei

Patrimoniu

- Centrul istoric păstrat aproape intact
- Patrimoniu scris bogat (colecția muzeului și colecția Bibliotecii)
- Densitatea monumentelor istorice
- multiculturalism evidențiat prin cel mai vechi cimitir evreiesc din Europa, cartierul Slobozia - Doamnei dens populat de romi și biserica romano-catolică activă, Biserica armenescă, Biserica slavă veche..
- Colective artistice de toate vârstele care perpetuează patrimoniul cultural imaterial
- Orașul este intersectat de 4 trasee turistice
- Muzeul asigură conservarea și promovarea patrimoniului local și național
- viața culturală intensă, activă

Resurse Naturale

- inclus în Parcul Național Orhei
- Poziționarea geografică reușită, nod de legătură a Nordului țării cu capitala
- Zone verzi întinse
- Relief mixt
- Perspective variate oferite de Canionul Orhei, arie protejată
- Lacul Orhei - al doilea ca mărime lac cu acumulare naturală din țară
- intersectat de râurile Răut și Ivanos
- în apropiere de cel mai mare izvor de apă potabilă din țară - Jeloboc
- la distanță de doar 30 km de râul Nistru

Infrastructura

- Infrastructură rutieră bine dezvoltată
- Spații amenajate pentru petrecerea evenimentelor cultural – artistice
- Centrul Raional de Cultură „Andrei Suruceanu” activ (700 locuri sala)
- Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici” și cele 5 filiale active
- Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă”, cea mai mare bibliotecă publică pentru copii
- Capacitate de organizare a evenimentelor în aer liber, Orheiland și Parcul Ivanos (evenimente mari), Piața „Vasile Lupu”, Scuarul „Orhei” și altele.
- Oraș iluminat 100%
- Spații publice ce pot fi valorificate
- 2 Tipografii
- Internet puternic

- capacitate de cazare și alimentație publică
- distanța relativ scurtă până la aeroport (ca resursă importantă pentru evenimente internaționale)

Instituții

- Instituțiile publice de domeniu cultural active
- Conlucrare pozitivă între APL de nivelul unu și doi
- Comunicare bună între instituțiile publice
- Potențial dovedit de organizare a evenimentelor mari
- Sărbătoarea Națională „Ziua Vinului” a fost inițiată și organizată pentru prima dată la Orhei
- Background istoric de organizare la nivel înalt a Sărbătorilor naționale și locale

Puncte Slabe

Resurse umane

- Nevoie de instruire pentru actorii cultural-creativi locali
- Lipsă de specialiști de teatru
- Insuficiente resurse umane în IT
- Capacități reduse de atragere a investițiilor și a finanțărilor străine
- capacitatea scăzută de cofinanțare pentru accesarea granturilor
- lipsa unei politici culturale locale coerente și asumate de toți factorii interesați
- modul de socializare și educare a tinerelor generații pentru cultură – nivelul scăzut de educație culturală, preferința pentru cultura de masă
- preocuparea redusă a producătorilor culturali pentru dezvoltarea publicului – creșterea accesului la cultură, educație culturală etc
- cultura este privită îngust (fără industriile creative)
- accesul la cultură este limitat pentru grupuri dezavantajate
- nivelul de cultură generală redus
- lipsa sustenabilității sectorului

Patrimoniu

- Informarea slabă a populației despre patrimoniul local
- Casa Zemstvei și clădirea Muzeului, aflate în proprietate publică, sunt în degradare continuă
- Nu există condiții potrivite de păstrare a patrimoniului local material
- Promovare insuficientă a patrimoniului
- Valorificare insuficientă a patrimoniului

Resurse naturale

- Carierele activează continuu și afectează locuitorii
- Rîurile seacă
- Lacul orașenesc nu aparține autorităților publice locale
- Fișiere forestiere în intravilanul orașului care nu sunt în gestiunea autorităților publice locale

Infrastructura

- Centrul Raional de Cultură „A. Suruceanu” are acustica slabă
- Lipsa spațiului expozițional pentru tablouri, obiecte de artă, obiecte handmade

- Centrul municipiului supraaglomerat (în mare parte din cauza pieței)
- Lipsesc spații/platforme de comunicare între actorii cultural-creativi privați
- Promovare insuficientă a serviciilor cultural-creative

Instituții

- lipsa unui calendar de evenimente și a unui sistem integrat de management al spațiilor/infrastructurii (ocuparea pe parcursul anului a unui spațiu ex. Cluj Arena)
- Lipsesc Teatru și arte
- Lipsesc galerii de artă
- Lipsa unei Strategii cultural-creative naționale
- Cadrul legal depășit, învechit (Legea Culturii din 1999)
- Neconcordanța actelor normative noi cu Legea Culturii
- Lipsa unei viziuni strategice la nivel național

Oportunități

Resurse umane

- Documente strategice de țară care susțin dezvoltarea culturii și industriilor creative
- Investiții din partea donatorilor și Guvernului în abilități digitale și creative
- Alipirea RM la SDG
- Dezvoltarea programelor de instruire pentru copii și tineri, care vor deveni specialiști formați IT Formați
- Inovare prin instruire
- Digitalizarea afacerilor creative
- Inițierea unor programe raionale tematice (ex: Programul raional de Lectură)

Patrimoniul

- Digitalizarea patrimoniului material și imaterial
- crearea QR codurilor pentru monumentele de arhitectură
- Tururi virtuale prin Orheiul de altădată
- Bibliotecă digitală
- Festivaluri internaționale de folclor
- Promovarea în mediul online a patrimoniului

Resurse Naturale

- viața de noapte activă a orașului
- dezvoltarea/punerea în valoare a patrimoniului arhitectural din centrul orașului
- existența specialiștilor IT pentru proiecte de cultură digitală
- dezvoltarea turismului cultural
- redeschiderea apetitului privat pentru implicare în actul cultura

Infrastructura

- Crearea Hub-urilor și Centrelor de Dezvoltare a Industriilor Creative, Tehnologii, Digital Media în Chișinău și Bălți
- Valorificarea spațiilor neutilizate ale instituțiilor de cultură
- Priveliștile nocturne impresionante și forma de amfiteatru a părții de sud-vest a orașului duc la ideea creării unui festival al luminilor
- crearea Centrului pentru Industree Creative

Instituții

- Crearea unei agende unice pentru evenimentele cultural-creative din oraș
- Crearea unui Centru digital creativ
- Echipament tehnic absent sau învechit
- Curriculum învechit
- Absența softurilor specializate pentru instruire în IT Creative
- Clădirea Zemstvei ar fi un spațiu perfect pentru organizarea unui centru creativ care ar încorpora și un spațiu multifuncțional Galerie de artă+sală de evenimente
- Promovarea produselor și serviciilor cultural creative în rândul vizitatorilor și turiștilor
- Aplicare la proiecte cu finanțare externă
- Crearea unui Brand local care ar facilita exportul de produse și servicii creative
- Crearea unei platforme de promovare și vânzare a produselor locale, inclusiv vânzare bilete, rezervare locuri
- Elaborare și implementare de curriculum-uri modernizate pentru Școala de Arte Plastice și Școala de Muzică
- Participare la programe de mobilitate pentru actori culturali-creativi
- Crearea unui Centru IT Creative, care ar atrage specialiști din industria creativă din alte localități
- Dezvoltarea parteneriatelor cu orașele creative UNESCO pentru transfer de know-how
- Parteneriate dezvoltate în cadrul Rețelei orașelor creative EU4Culture

Temeri

Resurse umane

- Exodul specialiștilor
- Pandemie consum redus de produse cultural-creative
- Război

Patrimoniu

- degradarea resurselor naturale
- Instabilitate politică
- modificări în cadrul Agenției Naționale a Patrimoniului, responsabilă de avizarea documentației de proiect în cazul monumentelor naționale, ar putea cauza instabilitate în procesul de conservare a patrimoniului istoric

Resurse Naturale

- Degradarea resurselor naturale
- Scăderea nivelului apelor în râuri și bazinele acvatice
- Lucrul carierelor în exces

Infrastructura

- Ridicarea prețurilor la materialele de construcție
- Degradarea monumentelor de arhitectură
- Scăderea importurilor din cauza crizei din țările vecine

Instituții

- Subfinanțarea de la instituțiile de stat
- Cadrul legal instabil
- Lipsa consultărilor cu instituțiile locale de profil în cadrul procesului modificărilor actelor legislative

MISIUNE

Misiunea Primăriei municipiului Orhei este de a crea un mediu favorabil pentru transformarea municipiului Orhei în oraș cultural-creativ, în care moștenirea națională și diversitatea culturală sunt bine conservate cu potențial pe deplin valorificat, unde industria creativă este dezvoltată și diversitatea vieții culturale este încurajată.

VIZIUNE

Orhei este un oraș pol de creștere regional care inspiră și sprijină artiștii, profesioniștii și toată industria creativă, unde inovația, creativitatea, conservarea și revitalizarea moștenirii naționale și a diversității culturale sunt pilonii fundamentali ai bunăstării sociale și dezvoltării durabile.

DOMENIILE STRATEGICE DE DEZVOLTARE CULTURALĂ

Strategia de dezvoltare culturală are menirea de a aduce cultura municipiului Orhei la un nou nivel, de a implica toți actorii culturali, inclusiv acei din domeniul privat, cei din domeniul public și cei din domeniul civic, astfel creând posibilități noi pentru dezvoltarea industriei creative, care va aduce la generarea de produse și servicii noi, atât pentru consumatorii locali cât și pentru consumatorii internaționali, și la generare de venituri noi care vor fortifica toate părțile implicate în procesul cultural creativ. Astfel, în scopul unei planificări strategice eficiente, și pentru a asigura dezvoltarea durabilă a tuturor elementelor, strategia de dezvoltare culturală a municipiului Orhei include următoarele priorități strategice:

Orheiul CREATIV

Orheiul are potențial și necesitatea de a crea mediu favorabil pentru dezvoltarea industriilor creative inovatoare, sustenabile, coerent concepute și cu un mediu favorabil pentru dezvoltarea și atragerea profesioniștilor.

În acest scop se propune crearea premiselor necesare, în care se vor crea parteneriate între actorii culturali și agenții economici, în scopul dezvoltării industriilor creative. Astfel, instituțiile de învățământ vor putea crea curricule necesare pentru afacerile existente, conexe sectorului creativ, în urma cărora vor lansa specialiști pregătiți pentru aceste companii. În acest sens se crează simbioza, când, pe de o parte agenții economici lansează necesitățile în resursele umane sau în bunurile și serviciile ce urmează a fi contractate, iar sectorul public și cultural vine în crearea ofertelor pentru aceste cereri. Se propune a fi dezvoltate meseriile din industriile creative, cum ar fi design, web-design, post production, elaborare software, SEO, web-development, machetare, etc. Astfel, se va crea un cluster nou de dezvoltare a industriei creative, care va putea presta serviciile necesare nu doar companiilor locale ci și la nivel național și internațional.

Meșterii populari din Orhei au nevoie de spații comune de activitate, de expunere și promovare (online și offline) a produselor creative, și de stimularea comercializării consolidate a produselor autentice pentru a spori rentabilitatea.

Toate acestea vor duce la identificarea Orheiului ca oraș creativ.

Orhei IMPLICAT

În momentul de față, se resimte nevoia de a completa categoriile de populație, lista agenților economici și a instituțiilor publice implicate în producerea, promovarea, comercializarea și consumul produselor cultural-creative. Aceștia vor atrage o atenție sporită promovării și vor coopera transfrontalier în domeniul cultural-creativ.

Astfel este vitală o diversificare a metodelor tradiționale de promovare a actului cultural, prin colaborarea cu entități a căror misiune nu este în principal cea de promovare, comunicare, informare culturală, dar care dețin infrastructura necesară sau legătură strânsă cu actualii sau potențialii consumatori, unde este flux continuu de oameni, ex. autogara, piețele, supermarketuri, mijloace de transport în comun etc.

Prin urmare, numărul orheienilor implicați în actul cultural va crește considerabil, inclusiv prin facilitarea participării la actul cultural a locuitorilor din cartierele periferice ale orașului, a grupurilor dezavantajate (pentru care spațiile culturale vor fi accesibile), prin educarea culturală a copiilor.

Implicarea tinerilor în actul cultural local va avea loc pe de o parte prin încurajarea implicării voluntarilor în actul cultural local sau prin susținerea inițiativelor cultural-creative comunitare și crearea de facilități pentru aceștia, pe de altă parte prin crearea oportunităților de monetizare a creativității.

Orhei CONECTAT

Orheiul are nevoie de o eficientizare a relațiilor cu mediul cultural din regiune, din țară și din străinătate. Aflat la distanță relativ scurtă față de capitală (aproximativ 45km), fiind nod de legătură a acesteia cu partea de Nord a țării, și pol de creștere regional, Orheiul are responsabilitatea și capacitatea de a consolida mediul cultural-creativ din întreaga regiune.

Operatorii cultural-creativi au nevoie să călătorească sau să găzduiască evenimente naționale și internaționale, rezidențe și proiecte de cooperare regională, națională sau internațională, să împărtășească experiențe și bune practici cu alți profesioniști, să contribuie la transferul de inovații. Aceasta va evidenția responsabilitatea față de consumatori de a le oferi produse cultural-creative calitative și care să corespundă tendințelor din domeniu.

Orhei RESPONSABIL

Până în prezent, municipiul Orhei este cunoscut în întreaga țară ca oraș cultural, datorită culturii urbane care îl are în procesul de transformare și reconstruire urbană, ca oraș cu cele mai mari evenimente culturale, datorită capacității sale de a organiza și a găzdui evenimente culturale de amploare.

Obiectiv General 1	Orhei Creativ				
Obiectiv operațional 1.1	Dezvoltarea creației contemporane și a unui act artistic competitiv pe scena culturală națională și internațională și relevant pentru comunitate				
<i>Măsuri de sprijin</i>	<i>Acțiuni</i>	<i>Termen</i>	<i>Rezultate/indicatori</i>	<i>Impact</i>	<i>Riscuri / ipoteze</i>
Stimularea ofertei culturale noi orheiene	Instrumente financiare pentru companiile noi create în domeniul cultural creativ	2023 - 2027	Numărul beneficiarilor de condiții fiscale	Creșterea numărului de start-up-uri	lipsa de specialiști promovarea insuficientă
	Susținerea actorilor culturali creativi în organizarea evenimentelor cultural-creative	2023 - 2027	Numărul actorilor culturali care au organizat evenimente culturale	Evenimente calitative, implicare sporită a actorilor culturali, diversificarea ofertei cultural-creative	spații cultural-creative limitate sau insuficient dotate
Susținerea prezenței artei în spațiul public	Îmbogățirea spațiilor publice cu obiecte de artă	2023 - 2027	Numărul obiectelor de artă în spațiile publice	Stimularea dezvoltării artei stradale	neidentificarea locației potrivite
	Organizarea unei străzi pietonale	2026	Strada pietonală funcțională	Susținerea agenților economici, meșterilor populari, etc.	străzile istorice de week-end
Încurajarea dezvoltării de proiecte culturale emblematice ale Orheiului	Organizarea Festivalului luminilor	2027	Desfășurarea festivalului	Fortificarea brandului Orhei	spațiu insuficient pentru spectatori
	Susținerea dezvoltării industriei packaging	2024	Numărul inițiativelor realizate	Susținerea reciprocă a agenților economici și actorilor culturali creativi	specialiști insuficienți

	Susținerea inițiativelor de promovare a creației literare locale	2023 - 2027	Numărul inițiativelor realizate	Fortificarea brandului Orhei	Extinderea/ replicarea inițiativelor locale la nivel raional, zonal, național, internațional
	Organizarea Festivalului dansurilor populare	2024	Desfășurarea festivalului	Fortificarea brandului Orhei	Spațiu interior insuficient/ dotări insuficiente pentru evenimente indoor
Obiectiv specific 1.2	Fortificarea identității unice a mun. Orhei în domeniul cultural-creativ				
<i>Măsuri de sprijin</i>	<i>Acțiuni</i>	<i>Termen</i>	<i>Rezultate/indicatori</i>	<i>Impact</i>	<i>Riscuri / ipoteze</i>
Promovării ofertei cultural-creative în spațiul public	Elaborarea platformei (accesibilă online și offline) de promovare a ofertelor culturale integrate	2025	Platformă web și platformă offline de promovare funcționale	Toată informația privind diversitatea ofertei culturale va fi accesibilă într-un singur loc	Societatea modernă dorește să se informeze prin instrumente accesibile
	Utilizarea instrumentelor digitale în promovarea și accesarea ofertelor culturale integrate	2023	Nr. instrumentelor digitale utilizate	Promovarea ofertelor culturale a localității	Costuri ridicate în elaborarea instrumentelor digitale.
	Încurajarea evenimentelor culturale outdoor în spațiile publice	2023	Nr. evenimentelor culturale în spațiile publice	Creșterea numărului de evenimente culturale	Condiții meteo nefavorabile;
Facilitarea comunicării între actorii culturali locali	Organizarea evenimentelor tematice (atelieri, mese rotunde, conferințe).	2023	Nr. evenimentelor desfășurate	Stabilirea parteneriatelor între actorii culturali locali	Spațiu dotat insuficient,
	Organizarea ofertei integrate a serviciilor creative din Orhei.	2026	Ofertă creată	Informarea cetățenilor privind totalitatea serviciilor	Reticența din partea unor prestatori de servicii

				creative locale	cultural-creative
	Spațiu unic de expunere și vânzare a produselor cultural-creative online și offline (de exemplu: galerie de artă) - Branding	2027	Spațiu amenajat și funcțional; brand înregistrat	Sporirea vânzărilor în rândul meșterilor populari, produsele locale sunt ușor accesibile	Solicitări de expunere de la actori cultural-creativi din regiune
Obiectiv specific 1.3	Coagularea actorilor cultural - creativi orheieni				
<i>Măsuri de sprijin</i>	<i>Acțiuni</i>	<i>Termen</i>	<i>Rezultate/indicatori</i>	<i>Impact</i>	<i>Riscuri / ipoteze</i>
Formarea profesioniștilor din sectorul cultural pentru întărirea capacității acestora de a dezvolta o ofertă culturală de calitate	Organizarea unui centru de formare profesională continuă	2027	Centru de formare continuă funcțional	Vor fi formați specialiști pentru industria locală	Lipsa experienței de succes a altor localități
	Organizarea vizitelor de studiu în orașe/ parteneri cu istorii de succes	2022 - 2027	Vizite de studiu desfășurate	Îmbunătățirea calității a ofertelor culturale	Este necesară diseminarea bunelor practice cu actorii culturali locali
	Încurajarea actorilor culturali privați în participarea la evenimentele culturale locale.	2023	Numărul actorilor culturali implicați	Localitate cu o ofertă culturală mai vastă	Insuficiența forței de muncă în organizarea evenimentelor.
	Implicarea voluntarilor la organizarea și implementarea proiectelor cultural-creative	2023	Numărul voluntarilor implicați	Implicarea societății în activitățile culturale	Implicarea oficială a voluntarilor
Formarea profesioniștilor din sectorul cultural pentru întărirea	Formare de formatori pentru industria cultural-creativă	2026	Numărul formatorilor formați	Capacitatea de a instrui specialiști în domeniul industriei cultural creative	Solicitări de formări adresate de parteneri zonali, naționali; Curriculum depășit,

capacității acestora de a dezvolta o ofertă culturală de calitate					suporturi de curs absente
	Elaborare și avizarea de curriculum pentru specialități moderne	2027	Nr. curriculum elaborate	Formarea profesioniștilor din sectorul cultural	timpul îndelungat de pentru aprobarea curriculum
	Includerea în programul de studiu al instituțiilor de învățământ existente a instruirilor pentru specialitățile industriilor creative	2025	Nr. specialităților noi predate în instituțiile de învățământ	Formarea profesioniștilor din sectorul cultural	spații de instruire dotate insuficient; reticența unor cadre didactice
	Organizarea unui centru de formare profesională continuă	2026	Centru de formare profesională funcțional	Formarea profesioniștilor din sectorul cultural	insuficiența stațiilor de instruire
	Crearea de inițiative care ar facilita pregătirea sau formarea specialiștilor (inclusiv pentru persoanele din grupurile vulnerabile.) din domeniul industriei creative care ar acoperi cererea locală	2024	Nr. inițiativelor realizate	Oferta resurselor umane conform necesităților întreprinderilor din Orhei	spații de lucru insuficiente sau necalitative
Facilitarea comunicării și interconectării dintre actorii cultural-creativi locali publici și privați	Înființarea incubatoare de afaceri creative/ clustere creative	2027	Incubator de afaceri funcțional	Sporirea industriilor creative	tinerii manifestă interes scăzut pentru afaceri creative
	Crearea parteneriatelor cu instituțiile de învățământ	2023	Nr. de parteneriate create	Sporirea comunicării între tineri și actorii cultural creativi	reticența din partea unor angajați ai instituțiilor de învățământ
	Împărtășire de cunoștințe know-	2025	Nr. de evenimente	Identificarea talentelor noi	Reticența din partea unor

	how sharing		desfășurate		actori cultural-creativi
Dezvoltarea și creșterea competitivității întreprinderilor creative	Identificarea mecanismelor de finanțare pentru proiecte creative, în special a start-up-urilor	2026	Nr. de mecanisme identificate	Industria creative dezvoltate	Capacitate redusă de absorbție a finanțărilor
	Promovarea zonei economice libere în scopul atragerii întreprinderilor noi	2024	Nr. activităților de promovare	Atragerea companiilor mari	Vor fi aplicate mecanismele legale de selecție în cazul unui număr mare de solicitări.
	Stimularea creării, protecției și fructificării rezultatelor creației intelectuale și a activităților inovative proprietății intelectuale	2025	Nr. măsurilor întreprinse	Protejarea drepturilor proprietății intelectuale	Procedură complicată în procesul de protejare a proprietății intelectuale
	Promovarea în rândul întreprinderilor creative a întreprinderilor de a absorbi tehnologie de ultimă generație și de a adapta aceste tehnologii la nevoile piețelor-țintă;	2027	Nr. activităților de promovare	Industria cultural creativă corespunde tendințelor internaționale	Costuri înalte pentru tehnologii noi
	Promovarea consumului rațional de resurse și energie	2024	Nr. activităților de promovare	Scăderea sinecosturilor în producere	Lipsa investițiilor în domeniu
Obiectiv General 2	Orhei IMPLICAT Crearea premiselor necesare pentru implicarea și interconectarea agenților economici, actorilor culturali și a instituțiilor publice pentru dezvoltarea industriilor creative.				
Obiectiv operațional 2.1	Creșterea implicării actorilor economici și a administrației publice ca parteneri pentru realizarea actului cultural orheian				

<i>Măsuri de sprijin</i>	<i>Acțiuni</i>	<i>Termen</i>	<i>Rezultate/indicatori</i>	<i>Impact</i>	<i>Riscuri / ipoteze</i>
Asigurarea accesului la informație despre cultura orheiană	Organizarea evenimentelor tematice regulate	2022	Nr. evenimente organizate	Creșterea consumului de produse cultural-creative locale	Informarea insuficientă a părților interesate
	Diversificarea metodelor de promovare a ofertei cultural-creative (de exemplu: podcast al culturii orheiene)	2023	Nr. de metode noi abordate	sensibilizarea/informarea unui număr extins de potențiali consumatori cultural-creativ	Abordarea conservatistă a industriei cultural creative.
	Inițierea unui program de sensibilizare și informare a locuitorilor cu privire la valorile patrimoniale ale zonei și întreaga gama de servicii culturale pentru public	2026	Nr. mesajelor de sensibilizare	Implicare sporită a comunității în procesul de conservare, restaurare și valorificare a patrimoniului	Canal de comunicare nepotrivit unor grupuri de consumatori
	Sprijinirea activității tinerilor artiști talentați, în vederea atragerii acestora în zonă (atelier de creație, spații de creații și de expunere, organizarea de evenimente profesionale)	2023	Nr. măsurilor de sprijin	sporirea calității actului cultural-creativ; creșterea numărului de actori cultural-creativi	Scepticismul participanților spectatori
	Editarea de tipărituri și alte materiale promoționale competitive pentru actorii culturali, în vederea difuzării acestora pe plan național și european	2025	Nr. de materiale promoționale elaborate	Creșterea interesului pentru produsele cultural-creative orheiene	Difuzarea complicată a materialelor promoționale pe plan internațional

Creșterea participării actorilor economici la realizarea actului cultural de interes public	Implicarea actorilor din alte domenii (transport, educație, sănătate, justiție, etc) în procesul de diseminare a informației despre evenimentele culturale	2022	Nr. de actori implicați	Informarea unui număr mai mare de populație și implicarea noilor persoane în evenimentele culturale	Lipsa dorinței de a se implica în activități culturale
	Advocacy și parteneriate pentru cultură	2023	Nr. de parteneriate încheiate	Implicarea agenților economici în procesul de dezvoltare culturală	Implicarea oficială a partenerilor va aduce impact mai pozitiv.
	Constituirea unei comisii consultative, formată din reprezentanți de prestigiu ai vieții cultural-creative zonale, pentru selectarea, consultarea și promovarea programelor, proiectelor și serviciilor culturale	2026	Comisia formată	Oferta culturală se dezvoltă conform necesităților actorilor locali	Formarea comisiei consultative prioritar din persoane Spectru îngust al viziunii
	Organizarea evenimentelor de fundraising pentru cultură cu implicarea agenților economici locali	2024	Nr. de evenimente organizate, suma fondurilor atrase	Implicarea agenților economici în procesul de dezvoltare culturală	Nu vor fi funcționale mecanismele de acordare a facilităților fiscale prevăzute de legislația fiscală în vigoare;
Obiectiv operațional 2.2	Creșterea consumului cultural în rândul membrilor comunității și în regiune				
<i>Măsuri de sprijin</i>	<i>Acțiuni</i>	<i>Termen</i>	<i>Rezultate/indicatori</i>	<i>Impact</i>	<i>Riscuri / ipoteze</i>
Încurajarea activităților de dezvoltare a	Cofinanțarea proiectelor de educație culturală implementate de instituțiile municipale de	2025	Nr. de proiecte cofinanțate	Sporirea numărului de proiecte educaționale realizate	Inițiative doar pentru proiecte mici, cu implicare locală

publicului și de educație culturală în instituțiile publice de cultură	cultură				
	Crearea facilităților pentru găzduirea evenimentelor culturale private în cadrul instituțiilor publice culturale	2026	Nr. evenimentelor culturale private desfășurate	Scăderea sinecostului pentru organizarea evenimentelor culturale	Spații publice indoor
	Încurajarea organizării activităților cultural-creative în spațiile publice din toate cartierele municipiului	2024	Nr. evenimentelor desfășurate pe fiecare cartier separat	Atragerea unui număr mai mare de participanți per total, la evenimentele culturale	Implicarea slabă a tinerilor în unele cartiere
	Susținerea participării copiilor și tinerilor la activități culturale	2022	Raportul de implicare a copiilor și tinerilor la evenimentele culturale	Cultivarea culturii în rândul copiilor	Implicare slabă în organizare
	Promovarea inițiativelor culturale locale	2023	Nr. inițiativelor susținute	Ridicarea spiritului inovativ în rândul actorilor culturali creativi	Implicarea insuficientă a persoanelor cu nevoi speciale în actul cultural local
	Accesibilizarea spațiilor publice ce găzduiesc evenimente culturale	2027	Nr. spațiilor publice dotate accesibil	Accesul persoanelor cu nevoi speciale în cadrul evenimentelor culturale	Spațiile clădirilor ce sunt monumente de arhitectură sunt mai dificil de accesibilizat.
Stimularea actului cultural-creativ tehnologic	Organizarea atelierelor tematice pentru industriile creative	2023	Nr. atelierelor organizate	Creșterea calității și inovării în industriile creative	dotări insuficiente ale spațiilor
	Crearea co-working spaces	2026	Spații organizate funcționale	Creșterea numărului de freelanceri și actori creativi	Lipsa accesului la echipamente tehnice moderne

	Crearea hub creativ	2027	Hub creativ funcțional	Dezvoltarea activă a industriei creative	specialiști insuficienți
	Crearea centrului de instruire în domeniul Media Arts & IT Creative, Design	2026	Centrul de instruire funcțional	Dezvoltarea utilizării instrumentelor digitale și tehnologice în industria creativă	formatori insuficienți
Obiectiv General 3	Orhei CONECTAT Orheiul datorită culturii sale și a industriilor creative devine parte a rețelei de orașe conexe a industriilor creative.				
Obiectiv operațional 3.1	O mai bună racordare a Orheiului la rețelele cultural-creative				
<i>Măsurile de sprijin</i>	<i>Acțiuni</i>	<i>Termen</i>	<i>Rezultate/indicatori</i>	<i>Impact</i>	<i>Riscuri / ipoteze</i>
Sprijinirea colaborărilor culturale internaționale (Creșterea mobilității culturale în Orhei)	Organizarea festivalurilor tematice internaționale	2023 - 2027	Nr. de festivaluri petrecute anual	Îmbunătățirea relațiilor de parteneriat	Temele festivalurilor sunt similare cu alte festivaluri tematice în regiune; Informare slabă a actorilor cultural-creativi internaționali interesați despre oportunitățile oferite de mun. Orhei;
	Colaborarea în cadrul Rețelei orașelor EU4Culture (EU4Culture Network Cities)	2022	Nr. parteneriatelor de colaborare încheiate	Crearea evenimentelor culturale comune	Implicarea slabă a actorilor culturali-creativi privați
	Încurajarea actorilor cultural-creativi pentru a participa la evenimente regionale, naționale	2023	Nr. actorilor culturali-creativi ce reprezintă orașul	Schimbul de experiență în rândul actorilor culturali	Lipsa de informare a actorilor cultural-creativi despre oportunitățile oferite

			Orhei		de parteneriate regionale, naționale, transfrontaliere
Diseminarea de bune practici și cunoștințe	Organizare evenimente profesionale cu implicarea partenerilor internaționali (mese rotunde, proiecte, workshop-uri)	2023	Nr. evenimentelor organizate	Crearea unor sinergii cu partenerii internaționali pentru crearea evenimentelor culturale	Evenimente organizate doar pentru actori cultural creativi
	Participare la evenimente profesionale naționale/ internaționale	2023	Nr. evenimentelor la care au participat reprezentanții APL	Schimbul de experiență	Finanțare insuficiente a evenimentelor profesioniste în domeniul cultural-creative
Obiectiv operațional 3.2	Valorificarea patrimoniului și a ofertei culturale în cadrul ofertei turistice a orașului și a localităților limitrofe				
<i>Măsuri de sprijin</i>	<i>Acțiuni</i>	<i>Termen</i>	<i>Rezultate/indicatori</i>	<i>Impact</i>	<i>Riscuri / ipoteze</i>
Prezentarea ca experiență turistică a resurselor culturale	Elaborarea traseului turistic – Nucleul istoric al or. Orhei.	2026	Traseu turistic elaborat și aprobat	Creșterea interesului pentru patrimoniul istoric orheian	Informarea insuficientă despre alte oportunități cultural-creative pentru vizitatorii și turiștii din Orhei
	Elaborarea de studii și proiecte vizând protejarea și conservarea patrimoniului cu valoare istorică și arhitecturală deosebită	2025	Nr. de studii și proiecte elaborate	Creșterea interesului pentru patrimoniul istoric orheian	Capacitatea redusă de conservare a memoriei instituționale pe termen lung
	Instalarea unor panouri informative cu QR coduri cu informații despre toate	2026	Rata de instalare a QR codurilor față de nr. total de	Extinderea numărului / categoriilor de potențiali consumatori cultural/ creativi	Informarea insuficientă despre oportunitățile turistice ale municipiului

	monumentele istorice și naturale din mun. Orhei		monumente istorice		
	Instalarea unor panouri informative menite să reflecte istoria Parcului Ivanos, inclusiv prin intermediul pozelor istorice de arhivă.	2025	Nr. panourilor informative instalate	Creșterea interesului pentru patrimoniul istoric orheian; Sporirea numărului de vizitatori/ turiști	Informarea insuficientă despre oportunitățile turistice ale municipiului
	Elaborarea traseului turistic – Multiculturalismul religios al orașului Orhei	2027	Traseu turistic elaborat și aprobat	Creșterea interesului pentru patrimoniul istoric orheian; Sporirea numărului de vizitatori/ turiști	Conectarea slabă între turismul religios și cel laic
Promovarea Orheiului ca destinație turistică culturală.	Crearea hărții obiectivelor culturale din Orhei	2024	Hartă creată	Creșterea interesului pentru obiectivele cultural-creative; Sporirea numărului de parteneri și a numărului de consumatori de produse cultural-creative	Interes scăzut pentru turism cultural
	Susținerea inițiativelor de promovare a mun. Orhei ca destinație turistică culturală	2022	Nr. inițiativelor susținute	Creșterea interesului pentru natura, istoria, patrimoniul, produsele cultural-creative orheiene; Sporirea numărului de vizitatori/ turiști, parteneri/ investitori	Turismul afectează starea patrimoniului natural și arhitectural
	Digitalizarea spațiilor turistice atractive în tururi virtuale	2027	Nr. tururi virtuale create	Creșterea interesului pentru natura, istoria, patrimoniul, produsele cultural-creative orheiene;	Spații culturale istorice insuficient valorificate

				Sporirea numărului de vizitatori/ turiști, parteneri/ investitori	
	În baza cercetărilor, elaborarea materialelor informative despre preistoria orașului Orhei	2025	Nr. materialelor informative elaborate	Creșterea interesului pentru natura, istoria, patrimoniul, produsele cultural-creative orheiene; Sporirea numărului de vizitatori/ turiști, parteneri/ investitori	Număr limitat de materiale informative în format fizic
Obiectiv General 4	Orhei RESPONSABIL				
Obiectiv operațional 4.1	Creșterea gradului de conștientizare a valorilor de patrimoniu, reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului construit al orașului				
<i>Măsuri de sprijin</i>	<i>Ațiuni</i>	<i>Termen</i>	<i>Rezultate/indicatori</i>	<i>Impact</i>	<i>Riscuri / ipoteze</i>
Inventarierea patrimoniului mobil și imobil	Cercetarea arheologică a unei mabile funerare amplasate în șesul r. Răut în apropiere de centrul orașului cu posibilitatea păstrării <i>in situ</i> a obiectivelor descoperite și expunerea ulterioară a acestora open air.	2027	Nr. de obiective descoperite și expuse	Ofertă culturală mai atractivă Creșterea interesului pentru natural, istoria, patrimoniul, produsele cultural-creative orheiene; Sporirea numărului de vizitatori/ turiști	Cunoașterea insuficientă a istoriei orașului Orhei
	Inventarierea și punerea în acces deschis a registrului de evidență a exponatelor Muzeului de Istorie și Etnografie Orhei	2023	Registru elaborat și actualizat	Creșterea interesului pentru natural, istoria, patrimoniul, produsele cultural-creative orheiene;	Promovarea insuficientă a patrimoniului local mobil

				Sporirea numărului de vizitatori/ turiști	
	Repertorierea și inventarierea edificiilor incluse în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat.	2025	Inventarierea efectuată	Patrimoniul arhitectural protejat, conservat, valorificat; Sporirea numărului de vizitatori/ turiști	Cunoașterea insuficientă a istoriei localității
Digitalizarea patrimoniului material și imaterial	Digitalizarea patrimoniului imaterial local și regional unicat	2025	Nr. de obiective imateriale conservate	Obiceiuri și tradiții unice valorificate, păstrate și transmise generațiilor viitoare Creșterea interesului pentru patrimoniul imaterial local și regional;	Personal instruit insuficient; tehnologii neperformante
	Instruirea angajaților Muzeului pentru utilizarea platformei https://muzeu.app/ , în vederea completării Fișelor analitice de evidență a bunurilor culturale mobile.	2024	Angajații muzeului utilizează platforma	Creșterea interesului pentru patrimoniul mobil orheian; Sporirea numărului de cercetări/ studii / citări	Platforma oferă informații insuficiente pentru cercetători
	Digitalizarea și plasarea în surse cu acces deschise a patrimoniului scris al Orheiului. Formarea Bibliotecii digitale integrate - muzeu + bibliotecă + tipografie	2027	Biblioteca digitală integrată funcțională	Creșterea interesului pentru patrimoniul scris orheian; Reducerea riscurilor de degradare și distrugere a patrimoniului orheian scris.	Atenție sporită pentru respectarea drepturilor de autor
	Digitalizarea informației despre monumentele istorice din	2025	Nr. de monumente istorice digitalizate	Creșterea interesului pentru patrimoniul istoric orheian;	cercetare insuficientă a istoriei monumentelor de

	localitate			Creșterea interesului istoria municipiului Orhei; Sporirea numărului de vizitatori/ turiști / cercetători interesați de istoria Orheiului	arhitectură
Obiectiv operațional 4.2	Regenerare urbană prin cultură și refuncționalizare pentru cultură				
<i>Măsuri de sprijin</i>	<i>Acțiuni</i>	<i>Termen</i>	<i>Rezultate/indicatori</i>	<i>Impact</i>	<i>Riscuri / ipoteze</i>
Susținerea prezenței artei în spațiul public	Transformarea sediului Zemstvei Orhei într-un hub creativ	2027	Sediul Zemstvei reparat capital	Oportunități de rezidențe creative într-un mediu creativ stimulent și creativ Comunicare eficientă și cooperare între actori cultural-creativi Consolidarea sectorului cultural-creativ local	Costuri ridicate pentru lucrările de reparație capitală
	Reparația muzeului orășenesc de istorie și etnografie	2027	Clădirea muzeului restaurată și valorificată	Creșterea numărului de vizitatori Patrimoniul mobil al orașului (exponatele muzeului) conservat într-un spațiu sigur Oferta culturală a muzeului diversificată	Costuri ridicate pentru lucrările de reparație capitală
	Identificarea noilor obiective care posedă calități de monument și transmiterea datelor către Direcția Patrimoniul al Ministerului	2023	Nr. obiectivelor identificate	Creșterea numărului de vizitatori/ turiști Păstrarea și valorificarea patrimoniului construit	Clădirile vechi, ce nu au statut de monument istoric nu sunt protejate de stat.

	Culturii, în vederea actualizării Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat.				
Creșterea calității și diversificarea spațiilor dedicate inițierii, dezvoltării și promovării actului cultural-creativ	Susținerea proiectelor de utilare și amenajarea a spațiilor creative	2026	Nr. proiectelor realizate	Diversificarea spațiilor creative și crearea unei imagine a orașului creativ	insuficiența dotărilor spațiilor publice care ar facilita actul creativ contemporan
	Identificarea clădirilor neutilizate aflate în proprietate publică și reamenajarea lor în spații creative	2024	Nr. clădirilor identificate și nr. clădirilor reamenajate	Păstrarea patrimoniului cultural	Costuri sporite pentru întreținerea spațiilor destinate actului cultural creativ insuficiente
	Eficientizarea utilizării resurselor și energiei de către instituțiile publice culturale	2024	Nr. materiale informative elaborate	Scăderea costurilor de întreținere a instituțiilor publice	Conștientizare slabă a valorii resurselor naturale locale și a necesității conservării acestora
Asigurarea unei preocupări permanente pentru o imagine urbană de calitate	Amenajarea unui traseu de mountain biking pe ambele maluri ale râului Răut cu legătură dintre maluri pe podul dintre str. Izvoarăș și Vasile Mahu (or. Orhei) și podul din s. Pohorniceni.	2027	Traseu de mountain biking realizat	Îmbinarea activităților culturale cu cele sportive	Valorificarea insuficientă a peisajelor naturale
	Amenajarea unui punct de Belvedere la extrema sudică a str. Valeriu Cupcea cu instalarea unor panouri informative despre geologia Defileului Orhei.	2026	Punct belvedere amenajat	Sporirea numărului de turiști și vizitatori în această zonă	Valorificarea insuficientă a peisajelor naturale

	Amenajarea unui punct de Belvedere la extrema vestică a str. Tamara Ciobanu cu instalarea unor panouri informative despre geologia Defileului Orhei.	2024	Punct belvedere amenajat	Sporirea numărului de turiști și vizitatori în această zonă	Valorificarea insuficientă a peisajelor naturale

REZUMAT

Primăria municipiului Orhei face investiții și susține toate inițiativele în domeniul cultură pentru oameni, pentru valorile, tradițiile, obiceiurile și patrimoniul local. Acțiunile prevăzute în strategie vin să susțină conservarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului mobil, imobil, imaterial. Astfel, inventarierea patrimoniului arhitectural, reconstrucția clădirii zemstvei, a Muzeului și găzduirea de către acestea a activităților cultural-creative va face ca acestea să devină o sursă de informare și o atracție nu doar pentru profesioniști din domeniu, dat și pentru comunitate, vizitatori, turiști. Pentru conservarea și restaurarea patrimoniului mobil vor fi utilizate atât instrumente tradiționale, cât și cele tehnologice, care vor spori numărul celor care au acces la ele.

Strategia de dezvoltare Cultural-Creativă a municipiului Orhei prevede activități interconectate, care vor stimula/ vor produce schimbări pozitive asupra următorilor piloni:

Comunitate și oameni

arii de acțiune

Implementarea strategiei va genera schimbări și va impactul va fi unul sustenabil dacă, în primul rând, vom investi în oameni, valorificând potențialul acestora.

Pentru aceasta, Primăria mun. Orhei va susține:

Formare profesională continuă a managerilor și a angajaților din domeniul cultural-creativ.

- Va fi formată o echipă locală de **formatori** (train of trainers) care vor instrui profesori și formatori implicați în procesul de formare / instruire cultural-creativă a tinerilor. Prioritar vor fi instruiți actorii cultural-creativi din comunitate, după, în funcție de solicitări și de disponibilitate, formatorii vor putea instrui și persoane din întreaga zonă - know-how sharing.
- **Formarea / creșterea de specialiști în industrii creative** în instituțiile de învățământ din localitate. Formatorii locali vor instrui copiii și tinerii din Orhei. Provocându-le curiozitatea și formându-le deprinderi și abilități profesionale, vom avea tineri instruiți care vor rămâne să activeze în localitate cu un salariu decent. Pentru aceasta va fi făcut advocacy către administrația Școlii Profesionale din Orhei pentru a introduce specialitatea „design grafic și industrii creative” în oferta lor, va fi elaborat și aprobat curriculum pentru instruirile ce urmează.
- Implicarea **voluntarilor** în activitățile culturale va oferi oportunitatea actorilor cultural-creativi să descopere talente noi, să-i stimuleze pentru a excela în domeniu și să le ofere experiențe prețioase.
- Cu cât numărul membrilor comunității implicați în procesul cultural-creativ va fi mai mare, cu atât impactul va fi mai puternic.

Inovație

- Specialiștii tineri, formarea profesională continuă și evenimentele profesionale, parteneriatele, vor stimula inovația în toate domeniile, în special în domeniile creative. Specialiștii formați în Orhei vor avea oportunitatea să se angajeze, să devină free-lancer în domenii creative, hub-urile tehnologice și cele creative care vor fi create vor pune la dispoziția lor tehnologii, oportunități de comunicare (co-working spaces), spații de lucru în grup sau individuale.

- Municipality va stimula Networking (factor important de stimulare a creativității și inovației) la trei nivele: *local* (co-working spaces și hub-uri creative, ofertă culturală integrată, platformă unică de promovare și comercializare a serviciilor și produselor creative locale, brand local de produse cultural-creative, parteneriate), *regional* (pol regional de creștere, național, inițiativă și implicare, know-how sharing), *internațional* (orașe creative UNESCO, Eu4Culture Creative Cities Network).
- **Una dintre priorități va fi promovarea informațiilor despre drepturile autor și drepturile conexe** - proprietate intelectuală înregistrată și valorificată va genera venituri consistente pentru profesioniști, produse cultural creative fiind consumate responsabil.
- **Consumul responsabil de produse cultural-creative** va genera profiturile în domeniu. Deoarece dispunem de infrastructură socială, forță de muncă instruită, vom atrage investiții mari, în special prin informarea despre oportunitățile Zonei Economice Libere, iar Incubatorul de Afaceri care va fi creat va susține start-up-urile.
- **Digitalizarea culturii și a industriilor creative** va genera pe de o parte diversificarea metodelor de promovare a culturii, creativității și a actului cultural-creativ contemporan, iar pe de altă parte va contribui raționalizarea consumului de resurse și energie.

Infrastructură

arii de acțiune

- îmbunătățirea calității spațiilor (indoor) de desfășurare a evenimentelor culturale
- atragerea de investitori, proximitatea față de capitală fiind un atu
- eficiența energetică a clădirilor publice

Patrimoniu

arii de acțiune

- conservare
- restaurare
- valorificare
- digitalizare
- promovare
- evenimente culturale regulate, revitalizare Urbană